Προστατευόμενες περιοχές NATURA 2000 στη Δυτική Ελλάδα

Protected areas NATURA 2000 in Western Greece

IMPROVING GOVERNANCE, MANAGEMENT AND SUSTAINABILITY OF RURAL AND COASTAL PROTECTED AREAS

Βελτίωση διακυβέρνησης, διαχείρισης και αειφορίας
των αγροτικών και παράκτιων προστατευόμενων περιοχών
και συμβολή στην υλοποίηση των NATURA 2000
στη Δυτική Ελλάδα

Improving governance, management and
sustainability of rural and coastal protected areas and contributing
to the implementation of the Natura 2000 provisions
in Western Greece

BIG
IMPROVING GOVERNANCE, MANAGEMENT AND SUSTAINABILITY
OF RURAL AND COASTAL PROTECTED AREAS

Αντικείμενο του έργου BIG

Το έργο «B.I.G: Improving governance, management and sustainability of rural and coastal protected areas and contributing to the implementation of the Natura 2000 provisions in IT and GR» υποβλήθηκε στο πλαίσιο της Πρόσκλησης Στρατηγικών Έργων του Προγράμματος Εδαφικής Συνεργασίας Ελλάδα - Ιταλία 2007-2013. Το έργο εντάσσεται στον Άξονα Προτεραιότητας: 3. «Βελτίωση της ποιότητας ζωής, την προστασία του περιβάλλοντος και την ενίσχυση της κοινωνικής και πολιτιστικής συνοχής», Συγκεκριμένος Στόχος: 3.2. «Αξιοποίηση και βελτίωση της από κοινού προστασίας, διαχείριση των φυσικών πόρων, φυσικών και πρόληψη τεχνολογικών κινδύνων».

Το έργο στοχεύει στη βελτίωση της διακυβέρνησης και της βιώσιμης αξιοποίησης των πάρκων και των περιοχών "Natura 2000". Οι στρατηγικές Περιφερειακής Ανάπτυξης μπορούν να ενσωματώσουν τους τομείς του σχεδιασμού, καταγραφής και αποτύπωσης των ειδών (species) των πάρκων αυτών ενισχύοντας δίκτυα, υποδομές και δράσεις προωθώντας το γενικό όραμα της διασύνδεσής τους.

Οι δράσεις αποσκοπούν στην απελευθέρωση των τομέων της διαχείρισης, όπως επίσης και της ανταλλαγής γνώσης και τεχνογνωσίας για την ομαλή λειτουργία τους, αλλά και της ανάπτυξης συνεργιών μεταξύ φορέων για την δημιουργία ενός πραγματικού ανταγωνιστικού τομέα στις περιοχές παρέμβασης του έργου.

Βασικοί σκοποί του έργου είναι:

- Καταγραφή των ειδών και καθορισμό των αναγκών τους στις περιοχές "Natura 2000".
- Ενίσχυση στρατηγικών και μεθόδων ανταλλαγής γνώσης και τεχνογνωσίας για τη βελτίωση των επιπέδων διοίκησης των περιοχών.
- Ενίσχυση των περιφερειακών παρατηρητηρίων για τη βιοποικιλότητα στην Ελλάδα και στην Ιταλία, μέσω της δημιουργίας ενός δικτύου των τοπικών αρχών.
- Ενίσχυση της δυνατότητας και δυναμικής της λειτουργίας των πάρκων για την αποτελεσματική υλοποίηση του δικτύου "Natura 2000".
- Κοινές διασυνοριακές στρατηγικές για τη βιώσιμη διαχείριση και αξιοποίηση των φυσικών πόρων.
- Αξιοποίηση και βιωσιμότητα των προστατευόμενων περιοχών μέσω συγκεκριμένων και πιλοτικών δράσεων με τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών / ευρύ κοινό σχετικά με την παράκτια και θαλάσσια οικοσυστήματα.
- Ενίσχυση της βιώσιμης τουριστικής προσφοράς των προστατευόμενων περιοχών.
- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τομέων αυτών.

Scope of the BIG project

The project proposal «B.I.G: Improving governance, management and sustainability of rural and coastal protected areas and contributing to the implementation of the Natura 2000 provisions in IT and GR» was submitted in the context of the Call for Strategic Project Proposals of the European Territorial Cooperation Programme, Greece-Italy 2007-2013. The project is subsumed under the Priority Axis: 3. «Improving the quality of life, protection of the environment and enhancement of Social and cultural cohesion», Specific Objective: 3.2. «Valorization & improvement of joint protection & management of natural resources, prevention of natural and technological risks».

The project aims at improving the governance as well as the sustainable valorization of the parks and the «Natura 2000» areas. The Strategies for Regional Development can incorporate the aspects of planning, recording and mapping/listing of species living in these parks by adding to networks, infrastructures and actions promoting the general vision of their interconnection.

The actions are aimed at opening up the domains of management as well as that of knowledge and technical exchange of know-how in favour of operational smoothness and the development of synergies between bodies, in order to create a real competitive field in the project's intervention areas.

The core objectives of the project are:

- Creating an inventory of species in the "Natura 2000" areas and determining their needs
- Reinforcing strategies and methods pertinent to knowledge and technical know-how exchange in order to improve management efficiency in those areas.
- Supporting the regional observatories for Biodiversity in Greece and Italy, though the creation of a local network of authorities
- Enhancing the potential and operational capacity of the parks for the effective actualization / operation of the «Natura 2000» network
- Setting common cross-border strategies for the sustainable management and valorization of natural resources
- The valorization and sustainability of protected areas via specific and pilot actions pertinent to coastal and marine ecosystems, with the participation of citizens / the general public
- Promoting sustainable tourism in the protected areas
- Improving competitiveness in these areas.

φορέας διαχείρισης

ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ
ΚΟΤΥΧΙΟΥ - ΣΤΡΟΦΥΛΙΑΣ

Κοτύχι - Στροφυλιά

Στο βορειοδυτικό άκρο της Πελοποννήσου, από το ακρωτήριο του Αράξου μέχρι πριν από τα Λεχαινά, εκτείνεται η προστατευόμενη περιοχή Υγροτόπων Κοτυχίου - Στροφυλιάς, η οποία περικλείει μια λωρίδα γης μήκους 25 χλμ. και κυμαινόμενου πλάτους από 0,5 έως 4 χλμ., με έκταση περίπου 160.000 στρέμματα.

Η περιοχή αυτή διέπεται από ειδικό καθεστώς διαχείρισης (Σύμβαση Ramsar, Καταφύγιο Άγριας Ζωής, Περιοχή δικτύου Natura 2000: Ζώνες Ειδικής Προστασίας για τα Πουλιά και Ειδικές Ζώνες Διατήρησης) γιατί συνδυάζει την ύπαρξη ποικίλων βιοτόπων και χαρακτηρίζεται ως οικοσύστημα υψηλής οικολογικής και αισθητικής αξίας. Αποτελεί ενδιάμεσο σταθμό για πολλά αποδημητικά πουλιά και φιλοξενεί μια πλούσια ποικιλία φυτών και ζώων, αρκετά από τα οποία χαρακτηρίζονται ως σπάνια ή ως απειλούμενα είδη. Το 2009 σύμφωνα με την υπ' αριθ. 12365 ΚΥΑ (ΦΕΚ Δ' 159/29-04-2009) οι χερσαίες, υδάτινες και θαλάσσιες περιοχές της Λιμνοθάλασσας Κοτύχι, του Δάσους Στροφυλιάς και της ευρύτερης περιοχής τους χαρακτηρίζονται ως «Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Κοτυχίου - Στροφυλιάς», με όρια και ζώνες προστασίας που περιγράφονται στην ίδια ΚΥΑ.

Την ευθύνη για τη διαχείριση, προστασία και διοίκηση του Εθνικού Πάρκου έχει ο Φορέας Διαχείρισης Υγροτόπων Κοτυχίου - Στροφυλιάς που ιδρύθηκε με τον Ν. 3044/2002 και αποτελεί ΝΠΙΔ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Σκοπός της λειτουργίας του Φορέα Διαχείρισης, είναι η προστασία των ενδιαιτημάτων της προστατευόμενης περιοχής και συγκεκριμένα των υγροτόπων, των αμμολόφων και του δάσους κουκουναριάς της Στροφυλιάς - του πιο εκτεταμένου δάσους κουκουναριάς στην Ελλάδα. Παράλληλα με την προστασία, στόχος του φορέα είναι και η παροχή πληροφοριών και ενημέρωσης για την οικολογική σημασία της περιοχής, καθώς και η υλοποίηση προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, ξενάγησης και οικοτουρισμού.

Το Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Κοτυχίου - Στροφυλιάς περιλαμβάνει ένα πλούσιο μωσαϊκό ενδιαιτημάτων υψηλής οικολογικής αξίας και αισθητικής. Χαρακτηριστικά στοιχεία της περιοχής αποτελούν οι υγρότοποι και οι περιβάλλουσες πλημμυρισμένες εκτάσεις, το δάσος κουκουναριάς, οι αμμοθίνες και οι ασβεστολιθικοί λόφοι.

Η περιοχή του Εθνικού Πάρκου χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη ποικίλων υγροτοπικών συστημάτων υψίστης σημασίας και με οικολογική συνέχεια μεταξύ τους. Πολλά μικρά ποτάμια και χείμαρροι τροφοδοτούν την περιοχή με γλυκό νερό, το οποίο, εξαιτίας των αμμολόφων, δεν φτάνει στη θάλασσα. Με αυτόν τον τρόπο σχηματίζεται ένα εκτενές υγροτοπικό σύστημα από λιμνοθάλασσες και έλη.

Γύρω από τις λιμνοθάλασσες και τα έλη απλώνονται ανοιχτές εκτάσεις από λιβάδια ποικίλου μεγέθους που πλημμυρίζουν εποχικά. Τους θερμούς μήνες τα λιβάδια είναι στεγνά και αποτελούν ενδιαίτημα φωλιάσματος για σπάνια είδη πουλιών όπως νεροχελίδονα και νανογλάρονα. Το χειμώνα όμως, πλημμυρίζουν και για αυτό και θεωρούνται αναπόσπαστο κομμάτι των υγροτόπων.

Τα Μαύρα Βουνά βρίσκονται στο βόρειο τμήμα της προστατευόμενης περιοχής, ανάμεσα στις λιμνοθάλασσες Άραξος και Πρόκοπος. Οι ασβεστολιθικοί όγκοι των Μαύρων Βουνών είναι οι κύριοι τροφοδότες του δάσους σε γλυκό νερό ενώ αποτελούν καταφύγιο για μικρά θηλαστικά και είδη ερπετών, καθώς και θέσεις φωλιάσματος για αρπακτικά πουλιά.

Στο βορειοδυτικό τμήμα της προστατευόμενης περιοχής βρίσκεται το περίφημο Δάσος της Στροφυλιάς που είναι το πιο εκτεταμένο δάσος κουκουναριάς σε όλη την Ελλάδα και ένα από τα μεγαλύτερα στην Ευρώπη. Το δάσος Στροφυλιάς, συνολικής έκτασης 22.000 στρεμμάτων, καλύπτει μία παραλιακή δασική λωρίδα μέσου πλάτους περίπου 1.250 μέτρα με μικρά ή μεγάλα διάκενα και ξέφωτα. Στα ανατολικά και νότια όριά του, καθώς και κατά θέσεις, υπάρχουν λιμνάζοντα νερά και φυσικά ή τεχνητά κανάλια, που συντελούν στο σχηματισμό μιας αλληλουχίας υγρών και χερσαίων βιοτόπων. Η αλληλουχία αυτή δημιουργεί ένα οικοσύστημα μεγάλης βιοποικιλότητας.

Βγαίνοντας από το μεικτό δάσος χαλεπίου πεύκης και κουκουναριάς και οδεύοντας προς την παράκτια ζώνη, συναντά κανείς το σπάνιο και απειλούμενο βιότοπο των αμμολόφων ή θινών. Οι θίνες σχηματίζονται από θαλάσσια άμμο μετακινούμενη με τη βοήθεια των δυτικών ανέμων και των κυμάτων του Ιονίου Πελάγους. Καταλαμβάνουν μια έκταση 2.000 στρεμμάτων, μπορούν να φτάσουν σε ύψος έως 10 μέτρα και σε πλάτος από 20 - 500 μέτρα. Οι θίνες είναι ένας τύπος παράκτιου οικοτόπου, και διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για ολόκληρο το οικοσύστημα του δάσους και των υγροτόπων φιλοξενώντας σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας.

Kotychi - Strofylia

On the northwestern tip of the Peloponnese, from Cape Araxos up until Lechaina extends the protected area of Kotychi - Strofylia, which includes a long strip of land 25 km in length and of variable width, ranging from 0.5 to 4 km, with a total expanse of approximately 16,000 hectares.

This area is governed by a special management regime (Ramsar Convention, Wildlife Refuge, Natura 2000 site: Special Protection Areas for birds and Special Areas of Conservation) because within it many diverse habitats exist, and it is characterized as an ecosystem of high ecological and aesthetic value. It is a stopover for many migratory birds and is home to a rich variety of plants and animals, many of which are classified as rare or as endangered species. In 2009, according to No. 12365 Joint Ministerial Decision (JMD) (OGG D 159 / 04.29.2009), the land, water and marine areas of the Kotychi Lagoon, the Strofylia Forest and the wider region are designated as the «National Park of Kotychi – Strofylia Wetlands» with boundaries and protection zones as described in the same JMD.

The responsibility for the administration, protection and management of the National Park lies with the Management Body of Kotychi – Strofylia Wetlands, established by National Law no. 3044/2002 as a nonprofit private legal Entity. The operational purpose of the Management Body is to protect the habitats within the protected area and in particular the habitats of the wetlands, the dunes and the pine forest of Strofylia - the most extensive pine forest in Greece. At the same time, in parallel with the task of protection, the Management Body's tasks include the provision of information and the promotion of awareness concerning the ecological importance of the area, as well as the implementation of environmental education programs, ecotourism programs and eco-tours.

The National Park of Kotychi – Strofylia Wetlands presents a mosaic of different habitats which include wetlands and seasonally flooded expanses, the Umbrella pine forest, sand dunes and calcareous hills.

The National Park area is characterized by diverse wetland systems, which are of paramount importance and which have ecological continuity with each other. Many small rivers and streams provide the area with fresh water, which, because of the dunes, never reaches the sea. This way an extensive wetland system of lagoons and marshes is formed.

Open meadows of various sizes spread out around the lagoons and marshes that are seasonally flooded. The meadows are dry during the warmer months and become a nesting habitat for rare species of birds such as the collared pratincole (Glareola pratincola) and the little tern (Sterna albifrons). The meadows are flooded during winter, however, and they are therefore considered to be an integral part of the wetlands. The Black Mountains are situated in the northern part of the protection region, between Araxos and Prokopos Lagoons. The Black Mountains' limestone massifs are the forest's main freshwater sources while they also provide refuge to small mammals and reptiles and are nesting sites for birds of prey.

The renowned Strofylia forest is situated in the north-western section of the protected region. It is the most extensive Pinus pinea in Greece and one of the largest in Europe. Strofylia forest, with a total area of 2.200 hectares, covers a coastal forest strip with an average width of approximately 1.250m with small or large spaces and clearings. There is stagnant water with natural and artificial canals on its eastern and southern borders, as well as in specific places, which contribute to the formation of a sequence of wetlands and terrestrial habitats. This sequence creates an ecosystem of vast biodiversity.

Exiting the forest comprised of a mixture of Pinus halepensis and Pineus Pinea trees, and travelling towards the coastal zone, one can encounter the rare and endangered dune habitat. The dunes are formed by sea sand that moves with the aid of westerly winds and with waves from the Ionian Sea. They occupy an area of 200 hectares and can reach heights of up to 10 meters and widths raging between 20 and 500 meters. The dunes are a type of coastal habitat and play a significant role in the entire forest and wetlands ecosystem, being the home of rare species of flora and fauna.

Το στενότοπο ενδημικό είδος κενταύρια του Nieder. *Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΥΚΣ.*
The steno-endemic spieces Centaurea niederi. *Photographic archive of the MBKSW.*

Άποψη της Λιμνοθάλασσας Κοτυχίου. *Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΥΚΣ.*
View of the Kotychi Lagoon. *Photographic archive of the MBKSW.*

Μαύρα Βουνά και σμήνος από Φοινικόπτερα (ή φλαμίνγκο, Phoenicopterus roseus).
Φωτογράφος: Ελένη Σωτηροπούλου.

Black Mountains and flock of Phoenicoptera (or flamingos, Phoenicopterus roseus).
Photographer: Eleni Sotiropoulou.

Το κανάλι Κέντρος που διασχίζει το Δάσος Στροφυλιάς.
Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΥΚΣ.

The Kentros canal traversing Strofylia Forest.
Photographic archive of the MBKSW.

Κουκουναριές στο Δάσος Στροφυλιάς.
Φωτογράφος: Αλεξάνδρα Αναγνωστοπούλου.

Pine trees in Strofylia Forest.
Photographer: Alexandra Anagnostopoulou.

Άποψη της Λιμνοθάλασσας Πρόκοπος. *Φωτογράφος: Ηλίας Ιατρού.*
View of the Prokopos Lagoon. *Photographer: Ilias Iatrou.*

Κουκουναριές στο Δάσος Στροφυλιάς. *Φωτογράφος: Αλεξάνδρα Αναγνωστοπούλου.*
Pine trees in Strofylia Forest. *Photographer: Alexandra Anagnostopoulou.*

Λιμνοθάλασσα Πρόκοπος και Μαύρα Βουνά. *Φωτογράφος: Ελένη Σωτηροπούλου.*
Prokopos Lagoon and Black Mountains. *Photographer: Eleni Sotiropoulou.*

Το εκκλησάκι του Αγίου Πέτρου στην όχθη της Λιμνοθάλασσας Πρόκοπος.
Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΥΚΣ.

The church of St. Peter at the shore of the Prokopos Lagoon.
Photographic archive of the MBKSW.

Υγρά Λιβάδια (χειμώνας). *Φωτογράφος: Ελένη Σωτηροπούλου.*
Wet Meadows (winter). *Photographer: Eleni Sotiropoulou.*

Αμμόλοφοι και στο βάθος ο λόφος Κουνουπέλι. *Φωτογράφος: Βασιλική Ορφανού.*
Sand dunes and in the background the Kounoupeli Hill. *Photographer: Vasiliki Orfanou.*

Διβάρι, στη Λιμνοθάλασσα Κοτυχίου. *Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΥΚΣ.*
Divari, at the Kotychi Lagoon. *Photographic archive of the MBKSW.*

Τείχος Δυμαίων. *Φωτογράφος: Ευαγγελία Καραγιάννη.*
The Dymaean Wall. *Photographer: Evangelia Karagianni.*

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΧΕΛΜΟΥ-ΒΟΥΡΑΪΚΟΥ

Χελμός - Βουραϊκός

Η προστατευόμενη περιοχή του Χελμού - Βουραϊκού εκτείνεται στους Νομούς Αχαΐας και Κορινθίας και οριοθετείται από τους υδροκρίτες των ποταμών Βουραϊκού, Κράθι, Αροανίου και την παράλια ζώνη του Διακοφτού.

Στην περιοχή, φύονται φυτά και διαβιούν ζώα, τα οποία είναι σπάνια ή μοναδικά σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα είδη αυτά αποτελούν μέρος της παγκόσμιας βιολογικής κληρονομιάς και έχουμε ηθική υποχρέωση να τα διαφυλάξουμε. Στα όρια του ΦΔ περιλαμβάνονται 5 περιοχές του Δικτύου NATURA και συγκεκριμένα 4 Ειδικές Ζώνες Διατήρησης:

- το Όρος Χελμός και τα Ύδατα της Στυγός (GR2320002)
- το Φαράγγι του Βουραϊκού (GR2320003)
- το Αισθητικό Δάσος των Καλαβρύτων (GR2320004)
- το Σπήλαιο των Καστριών (GR2320009)

καθώς και μια Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) της ορνιθοπανίδας με την ονομασία:

- «Όρος Χελμός (Αροάνια) - Φαράγγι Βουραϊκού και περιοχή Καλαβρύτων» (GR2320013).

Στις περιοχές αυτές λαμβάνονται μέτρα, τα οποία αποσκοπούν στη διατήρηση και στην αποκατάσταση των φυσικών οικοτόπων και των άγριων ειδών χλωρίδας και πανίδας, καθώς και στη διατήρηση των ιδιαίτερων κοινωνικών και πολιτιστικών στοιχείων της τοπικής κοινωνίας.

Ορεινός όγκος του Χελμού

Ο ορεινός όγκος του Χελμού (Αροάνια) βρίσκεται στη βόρεια Πελοπόννησο και η Ψηλή Κορφή στα 2.355 μέτρα είναι και η υψηλότερη. Στα ανατολικά του ορεινού αυτού συμπλέγματος, οι ψηλότερες κορυφές σχηματίζουν ένα πέταλο γύρω από τη μυθική κοιλάδα των Υδάτων της Στυγός, όπου και σχηματίζεται ένας εντυπωσιακός καταρράκτης 200 μέτρα, ενώ σε υψόμετρο 2.050 μέτρα βρίσκεται η μοναδική αλπική λίμνη της Πελοποννήσου, η Μαυρολίμνη.

Στο Χελμό σχηματίζονται οικότοποι, ανεκτίμητης οικολογικής αξίας. Η μοναδικότητά τους οφείλεται στην παρουσία φυτικών και ζωικών ειδών με σημαντικό βιογεωγραφικό ενδιαφέρον και στο υψηλό ποσοστό ενδημισμού. Το γεγονός αυτό δικαιολογεί το χαρακτηρισμό της περιοχής του Χελμού ως «δεξαμενή βιοποικιλότητας». Στα χαμηλότερα υψόμετρα υπάρχουν δάση κεφαλληνιακής ελάτης και μαύρης πεύκης, σχηματίζοντας ιδανικά καταφύγια για θηλαστικά.

Φαράγγι του Βουραϊκού

Το φαράγγι του Βουραϊκού ξεκινάει βόρεια του οικισμού Κάτω Ζαχλωρού, σε υψόμετρο 730 μέτρα και συνεχίζει παράλληλα με το ομώνυμο ποτάμι, διανύοντας απόσταση 20 χλμ. μέχρι το Διακοφτό. Η λιθολογική σύσταση των πετρωμάτων του φαραγγιού του Βουραϊκού με τη συνεργική δράση του νερού, έχουν διαμορφώσει καταρράχτες, σπήλαια με σταλακτίτες και σταλαγμίτες, συνθέτοντας ένα εντυπωσιακό τοπίο για τον επισκέπτη. Τις φυσικές ομορφιές του φαραγγιού μπορεί κανείς να θαυμάσει, είτε με πεζοπορία, είτε με τον Οδοντωτό.

Ο Οδοντωτός είναι η σιδηροδρομική γραμμή που για πρώτη φορά το 1896, ένωσε το Διακοφτό με τα Καλάβρυτα. Η γραμμή άρχισε να κατασκευάζεται το 1891 επί κυβερνήσεως Χαριλάου Τρικούπη, από Γάλλους μηχανικούς και η κατασκευή του αποτέλεσε πραγματικό άθλο, λόγω του δύσβατου της περιοχής. Είναι η στενότερη εν ενεργεία οδοντωτή σιδηροδρομική γραμμή στον κόσμο, με πλάτος 0,75 μέτρα και συνολικό μήκος 22,6 χλμ., ενώ η διαδρομή ακολουθώντας κατά μήκος το φαράγγι του Βουραϊκού είναι εξαιρετικού κάλλους. Τα στενότερα και ωραιότερα σημεία του φαραγγιού είναι στις θέσεις Νιάματα, Πόρτες Τρικλιά, Σιφώνι και Δικαστήρια.

Αισθητικό δάσος Καλαβρύτων

Στα νοτιοδυτικά των Καλαβρύτων απλώνεται μια έκταση 17.500 στρέμματα τεράστιου δασικού πλούτου, αποτελούμενη από κεφαλληνιακή ελάτη, μαύρη πεύκη, αριά, πουρνάρι και φρύγανα. Η δασική αυτή έκταση κηρύχθηκε Αισθητικό Δάσος το 1977, εξαιτίας της σημαντικότητας των τύπων οικοτόπων, της χλωρίδας και της πανίδας. Επιπλέον, αποτελεί την αντιπλημμυρική ασπίδα των Καλαβρύτων. Το Αισθητικό Δάσος χαρακτηρίζεται από εναλλασσόμενη τοπογραφία, στην οποία οι παραπάνω τύποι βλάστησης προσδίδουν ένα ιδιαίτερο χαρακτήρα και αναδεικνύουν τη φυσική και την αισθητική του αξία. Στην ανάγκη προστασίας και διατήρησης του δάσους, συντελεί και η ιστορική του σημασία, καθώς εδώ βρίσκεται το μνημείο εκτελεσθέντων κατά τη Γερμανική κατοχή.

Σπήλαιο των Λιμνών

Σπάνιο δημιούργημα της φύσης και ξεχωριστής ομορφιάς, είναι το Σπήλαιο των Λιμνών στα Καστριά, που αποτελείται από συνεχείς σχηματισμούς λιμνών, σταλακτιτικών συμπλεγμάτων και αχανών διαδρόμων σε τρεις ορόφους, φαινόμενο μοναδικό σε όλο τον κόσμο. Το σπήλαιο είναι παλιά κοίτη υπόγειου ποταμού και έχουν βρεθεί σε αυτό απολιθωμένα οστά ανθρώπων και ζώων, ανάμεσα στα οποία και ιπποπόταμου.

Chelmos - Vouraikos

The protected area of Chelmos-Vouraikos stretches along the prefectures of Achaia and Corinth and is bounded by the watersheds of rivers Vouraikos, Krathi, Aroanios and the coastal zone of Diakopto.

The region is home to plant and animal species which are rare or unique in the world. These species are part of the global biological heritage and we have a moral obligation to protect them. The protected area includes 5 NATURA Network Sites and specifically 4 Special Areas of Conservation:

- Oros Chelmos Kai Ydata Stygos (GR2320002)
- Farangi Vouraikou (GR2320003)
- Aisthitiko Dasos Kalavryton (2320004)
- Spilaio Kastrion (2320009)
  as well as a Special Protection Area (SPA) on the Conservation of Wild Birds under the name:
- Oros Chelmos (Aroania) - Farangi Vouraikou Kai Periochi Kalavryton (2320013)

In these areas, measures are taken that aim at preserving and restoring natural habitats and species of wild flora and fauna, as well as preserving the specific social and cultural features of the local community.

Mount Chelmos

The mountain range of Chelmos (Aroania) is located in the northern Peloponnese and Psili Korfi is the highest Chelmos peak at 2,355m. To the east of this mountain complex, the tallest peaks form a horseshoe shape around the mythical valley of Styx Waters, where an impressive 200m waterfall is formed, while at an altitude of 2,050m the only alpine lake of the Peloponnese, Mavrolimni, can be found.

At Mount Chelmos, habitats of priceless ecological value exist. Their uniqueness is attributable to the presence of plant and animal species of important biogeographic interest as well as to the high rate of endemism. This fact justifies the characterization of the Chelmos region as a «reservoir of biodiversity.» At lower altitudes there are the forests of *Abies cephalonica* and *Pinus nigra*, where mammals find perfect refuge.

Vouraikos Gorge

The Vouraikos gorge begins north of the village Kato Zachlorou, at an altitude of 730 m and continues alongside the homonymous river, covering a distance of 20 km to Diakopto. The lithological composition of the rocks of the Vouraikos gorge along with the synergistic power of the water, have caused the formation of waterfalls and caves with stalactite-stalagmite formations, creating a striking landscape for the visitor. The natural beauty of the gorge can be admired either by hiking or by a rack railway trip.

The Odontotos rack railway is the railway that has connected Diakopto with Kalavryta since 1896. The construction of the line begun in 1891, when Charilaos Trikoupis was prime Minister of Greece. It was designed by French engineers, and its construction can be characterized as a real feat due to the inaccessibility of the area. It is the narrowest cog railway line still in operation in the whole world, with a width of 0.75 m and a total length of 22.6 km. The journey along the Vouraikos gorge is exceptionally beautiful. The narrowest and most beautiful sites of the gorge are Niamata, Portes, Triklia, Sifoni, and Dikastiria.

Aesthetic Forest of Kalavryta

In the southwest of Kalavryta lies an area of 1,750 hectares of immense forest wealth, comprised of fir, black pine, holm oak trees, holly and bushes. The forest area was declared an aesthetic forest in 1977, due to the significance of the habitat types, the flora and fauna species. In addition, the forest constitutes the natural shield of Kalavryta against floods. The Aesthetic Forest is characterized by an alternating topography in which the aforementioned types of vegetation offer a unique character and serve to highlight the forest's natural and aesthetic value. The requirement to protect and preserve the forest is strengthened by its historical importance, as here stands the monument erected in memory of those executed during Greece's military occupation by Germany.

Cave of the Lakes

A rare creation of nature and one of unique beauty, is the Cave of the Lakes at Kastria; it is comprised of consecutive lake formations, stalactite complexes and vast corridors extending on three levels, a phenomenon unique to the world. The cave is an ancient subterranean riverbed, and in it, fossilized bones of humans and animals have been found, among which are those of a hippopotamus.

Ύδατα Στυγός, ο εντυπωσιακός καταρράκτης 200 μέτρων.
Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΧΒ.

Styx Waters, the impressive 200 meter waterfall.
Photographic archive of the MBCV.

Χιονισμένες πλαγιές του Χελμού.
Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΧΒ.

The snowy slopes of mount Chelmos.
Photographic archive of the MBCV.

Ο σπηλαιώδης ναός της Ανάληψης στα Καστριά Καλαβρύτων.
Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΧΒ.

The cavernous church of the Ascension at Kastria village in Kalavryta.
Photographic archive of the MBCV.

Φαράγγι Βουραϊκού, ορμητικά νερά του Βουραϊκού ποταμού.
Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΧΒ.

The Vouraikos Gorge, the whitewater of Vouraikos river.
Photographic archive of the MBCV.

Λίμνη Τσιβλού. *Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΧΒ.*
Tsivlou Lake. *Photographic archive of the MBCV.*

Λίμνη Τσιβλού, χειμερινό τοπίο. *Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΧΒ.*
Tsivlou Lake, winter landscape. *Photographic archive of the MBCV.*

Το εκκλησάκι του Αγ. Φανουρίου στη λίμνη Δόξα Φενεού.
Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΧΒ.

The church of St. Fanourios at Lake Doxa Feneou.
Photographic archive of the MBCV.

Πανοραμική θέα στο φθινοπωρινό φαράγγι του Βουραϊκού ποταμού.
Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΧΒ.

Panoramic view of the Vouraikos river gorge in autumn.
Photographic archive of the MBCV.

Ο γραφικός οδοντωτός σιδηρόδρομος Διακοπτού - Καλαβρύτων. *Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΧΒ.*
Odontotos, the scenic rack railway between Diakopto and Kalavryta. *Photographic archive of the MBCV.*

Φαράγγι Βουραϊκού. *Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΧΒ.*
Vouraikos Gorge. *Photographic archive of the MBCV.*

Ο γραφικός οδοντωτός σιδηρόδρομος Διακοφτού - Καλαβρύτων. *Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΧΒ.*
Odontotos, the scenic rack railway between Diakopto and Kalavryta. *Photographic archive of the MBCV.*

Ερευνητικές εργασίες στο μη επισκέψιμο τμήμα του Σπηλαίου των Λιμνών.
Φωτογραφικό αρχείο του Σπηλαίου των Λιμνών.

Exploratory works in the closed-to-visitors section of the Cave of Lakes.
Photographic archive of the Cave of Lakes.

Ο πλούσιος διάκοσμος με τους εντυπωσιακούς σταλακτίτες στο Σπήλαιο των Λιμνών.
Φωτογραφικό αρχείο του Σπηλαίου των Λιμνών.

The rich inlay made of impressive stalactites in the Cave of Lakes.
Photographic archive of the Cave of Lakes.

Ερευνητική αποστολή σε μια από τις 13 μόνιμες λίμνες του Σπηλαίου των Λιμνών.
Φωτογραφικό αρχείο του Σπηλαίου των Λιμνών.

Exploratory mission in one of the 13 lakes of the Cave of Lakes.
Photographic archive of the Cave of Lakes.

φορέας διαχείρισης
ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑΣ
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου

Το Εθνικό Πάρκο βρίσκεται στο νοτιοδυτικό άκρο της Στερεάς Ελλάδας, εκεί όπου ο Πατραϊκός Κόλπος συναντά το Ιόνιο Πέλαγος και εκβάλλουν οι ποταμοί Εύηνος και Αχελώος.

Αποτελεί, έναν από τους πλουσιότερους υγρότοπους της Ευρώπης, τόσο σε αριθμό ειδών, όσο και σε πληθυσμό.

Σε αυτή τη περιοχή εντάσσονται λιμνοθαλάσσιες, χερσαίες και ποτάμιες περιοχές του νότιου τμήματος του Νομού Αιτωλοακαρνανίας και το νησιώτικο σύμπλεγμα των Εχινάδων του Νομού Κεφαλληνίας που διακρίνονται για τη μεγάλη βιολογική, οικολογική, αισθητική, επιστημονική, γεωμορφολογική και περιβαλλοντική τους αξία.

Το πάρκο περιλαμβάνει:

Σύμπλεγμα υγροτόπων

Το εκτεταμένο σύμπλεγμα υγροτόπων λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου - Αιτωλικού και των εκβολικών συστημάτων των ποταμών Εύηνου και Αχελώου.

Στο σύμπλεγμα αυτό διακρίνονται ποτάμιες και παραποτάμιες περιοχές, λιμνοθάλασσες, γλυκόβαλτοι, αλμυρόβαλτοι, λασποτόπια, υδροχαρή δάση.

Πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαμόρφωση της υγροτοπικής περιοχής έχουν παίξει οι ποταμοί Εύηνος και Αχελώος που αποτελούν και τα φυσικά όριά της στα ανατολικά και δυτικά αντίστοιχα.

Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου

Η λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου - Αιτωλικού είναι η μεγαλύτερη της χώρας μας και από τις μεγαλύτερες της Μεσογείου.

Σήμερα με βάση τη γεωμορφολογία της περιοχής όπως προέκυψε από τις ανθρωπογενείς παρεμβάσεις στο διάστημα 1960 - 1995 αποτελείται από ένα σύστημα 6 λιμνοθαλασσών που είναι σχετικά απομονωμένες μεταξύ τους και παρουσιάζουν διαφορετικά φυσικοχημικά χαρακτηριστικά. Η έκτασή τους φτάνει τα 150.000 στρέμματα ενώ η ευρύτερη περιοχή του υδροβιότοπου περιλαμβάνει παράκτια οικοσυστήματα, βάλτους, αλυκοποιημένες εκτάσεις και αποστραγγισμένες εκτάσεις που αποδόθηκαν στη γεωργία.

Έτσι, έχει διαμορφωθεί ένα σύμπλεγμα λιμνοθαλασσών στο οποίο διακρίνονται έξι ενότητες:

- Λιμνοθάλασσα Βορείου Διαύλου Κλείσοβας
- Λιμνοθάλασσα Κλείσοβας
- Κεντρική λιμνοθάλασσα (όπου στο μέτωπό της υπάρχουν τα ιχθυοτροφεία: Τουρλίδα, Βασιλάδι, Σχοινιάς και Προκοπάνιστος)
- Λιμνοθάλασσα Θολής
- Λιμνοθάλασσα Παλαιοποτάμου
- Λιμνοθάλασσα Αιτωλικού (Κανάλι Αιτωλικού)

Χερσαίο τμήμα πάρκου

Το χερσαίο τμήμα το οποίο περιλαμβάνει:

Λόφους που διακρίνονται διάσπαρτοι στον υγρότοπο και οι περισσότεροι στο παρελθόν αποτελούσαν τμήμα των Εχινάδων νήσων που η προσχωματική δράση του Αχελώου τους ενσωμάτωσε στην ξηρά.

Το όρος Βαράσοβα (καταφύγιο θηραμάτων) και τμήμα του όρους Αράκυνθος.

Αμμοθίνες που δημιουργήθηκαν από τα φερτά υλικά των ποταμών και οριοθετούν τις λιμνοθάλασσες από την ανοιχτή θάλασσα.

Το φαράγγι της Κλεισούρας που έχει ενταχθεί στις περιοχές «ιδιαιτέρου κάλλους».

Το Δάσος του Φράξου, χαρακτηρισμένο σαν «Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης».

Καλλιεργούμενες εκτάσεις.

Το νησιωτικό σύμπλεγμα των Εχινάδων, που είναι άρρηκτα δεμένο με το εκβολικό σύστημα του Αχελώου.

Messolonghi Lagoon

The National Park is located on the southwestern tip of the district of Sterea Ellada, where the Gulf of Patras meets the Ionian Sea, which the rivers Evinos and Acheloos also flow into.

It constitutes one of the richest wetlands in Europe, both in terms of number of species, and population.

This area comprises lagoon, land and riverside areas of the southern part of the prefecture of Aitoloakarnania as well as the island complex of Echinades of the Prefecture of Kefalonia, which are distinguished for their great biological, ecological, aesthetic, scientific, geomorphological and environmental value.

The park includes:

Wetlands complex

The extensive wetlands complex formed by the Messologhi – Aitoliko lagoons and the estuaries of the rivers Evinos and Acheloos.

The complex includes river and riparian areas, lagoons, freshwater marshes, salt marshes, mudflats, riparian forests.

A leading role in the shaping of the wetland area has been played by the Evinos and Acheloos rivers which also constitute the wetland's natural boundaries to the east and west respectively.

Messolonghi Lagoon

The Messolonghi – Aitoliko Lagoon is the biggest lagoon in Greece and one of the largest in the Mediterranean.

Today, due to the morphology of the area as a result of anthropogenic interventions during the 1960-1995 period, it consists of a system of six lagoons that are relatively isolated from each other and have different physicochemical characteristics. Their size is about 15,000 hectares, while the wider wetland area includes coastal ecosystems, marshes, salt flats and drained areas attributable to agricultural activities.

A lagoon complex has formed, the six distinct lagoons of which are the following:

- North Canal of Klisova lagoon
- Klisova lagoon
- Kentriki Limnothalassa («Central Lagoon») [in which the following fish farms exist: Tourlida, Vasiladi, Schinias and Prokopanistos]
- Tholi lagoon
- Palaiopotamos lagoon
- Aitoliko lagoon (Canal of Aitoliko)

Terrestrial section of the Park

The terrestrial section includes:

Hills scattered in the wetland; most of these were part of Echinades islands in the past, and the alluvial action of Acheloos river brought them ashore.

Mount Varasova (game refuge) and part of Mount Arakynthos.

Dunes created by the debris of rivers; they demarcate the boundaries between the lagoons and the open sea.

The gorge of Kleisoura, recognised as "a region of unspoiled natural beauty"

The Fraxinus angustifolia (Narrow-leafed Ash) forest, designated as a "Natural Monument"

Cultivated land

The island complex of Echinades, which is inextricably tied to the estuary of Acheloos river.

Μερική άποψη των Εχινάδων νήσων.
Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΛΜ.

Partial view of Echinades Islands.
Photographic archive of the MBCV.

Παλαιός ανενεργός μαίανδρος του Αχελώου παρά το λόφο Κουτσιλάρη.
Πιο πέρα η νησίδα Οξειά και στο βάθος η Κεφαλονιά. *Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΛΜ.*

Old Acheloos meander by Koutsilaris hill.
Further, the islet Oxia and in the background, Kefalonia island. *Photographic archive of the MBCV.*

Το Αιτωλικό από Βορειοδυτικά. *Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΛΜ.*
A Northwest view of Aitoliko. *Photographic archive of the MBCV.*

Η ιστορική νησίδα Αγία Τριάδα στην Κλείσοβα. *Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΛΜ.*
The historic islet Aghia Triada in Klisova. *Photographic archive of the MBCV.*

Οι βάλτοι Αγίου Νικολάου - Πόρου κοντά στο Αιτωλικό προ του λόφου Κατσά - Κούντουρου.
Στο βάθος η δυτική όχθη της Λιμνοθάλασσας. *Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΛΜ.*

The marshes of St Nikolaos - Poros near Aitoliko before the Katsas - Kountouros hill.
In the background, the western shore of the lagoon is shown. *Photographic archive of the MBCV.*

Η νησίδα Σκροφοπούλα, αιτία να δημιουργηθούν αμμοθινικές ακτές και το ιχθυοτροφείο «Πόρτο».
Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΛΜ.

The islet Skrofopoula, the cause of coastal dunes and the «Porto» fish farm.
Photographic archive of the MBCV.

Ο Αχελώος και η εκβολή του δυτικά του Κουτσιλάρη. Στο βάθος η νησίδα Οξειά. *Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΛΜ.*
Acheloos river and its estuary on the west of Koutsilaris hill. In the background, the islet Oxia. *Photographic archive of the MBCV.*

Παραποτάμια, υδρόφιλα δάση από ιτιές, φτελιές, λεύκες και πλατάνια στον Αχελώο.
Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΛΜ.

Riparian, hydrophilic forests of willow trees, elms, poplars and sycamore trees at Acheloos river.
Photographic archive of the MBCV.

Οι νότιες κρημνώδεις ορθοπλαγιές της Βαράσοβας πάνω από το Κρυονέρι του Γαλατά. Στο βάθος η Παλιοβούνα.
Φωτογραφικό αρχείο του ΦΔΛΜ.

The southern steep slopes of Varasova over Kryoneri port in Galatas. In the background, Mount Paliovouna.
Photographic archive of the MBCV.

Εθνικό Πάρκο / National Park

Περιφερειακή Ζώνη/ Periferal Zone

Γεωπάρκο/ Geopark

Βιβλιογραφία / Bibliography

www.strofylianationalpark.gr
www.fdchelmos.gr
www.fdlmes.gr
http://geodata.gov.gr/
http://www.ekby.gr/ekby/el/PP_main_el.html

Το φωτογραφικό υλικό του λευκώματος παραχωρήθηκε από τους φορείς διαχείρισης των Πάρκων.
Για οποιαδήποτε αντιγραφή ή αναπαραγωγή του λευκώματος απαιτείται άδεια των φορέων.

The photographic material contained in the album was granted by the Management Bodies of the Parks.
Any copy or reproduction of the album requires permission from the respective Bodies.

European Territorial Cooperation Programme
Greece - Italy
2007-2013
INVESTING IN OUR FUTURE
Co-funded by the European Union (ERDF)
and by National Funds of Greece & Italy

REGION
OF WESTERN
GREECE
Full of contrast!

REGIONAL DEVELOPMENT FUND
REGION OF WESTERN GREECE

B I G
IMPROVING GOVERNANCE, MANAGEMENT AND SUSTAINABILITY
OF RURAL AND COASTAL PROTECTED AREAS

European Territorial Cooperation Programme
Greece - Italy
2007-2013
INVESTING IN OUR FUTURE
Co-funded by the European Union (ERDF)
and by National Funds of Greece & Italy

REGION
OF WESTERN
GREECE
Full of contrast!

REGIONAL DEVELOPMENT FUND
REGION OF WESTERN GREECE

IMPROVING GOVERNANCE, MANAGEMENT AND SUSTAINABILITY
OF RURAL AND COASTAL PROTECTED AREAS